

ИНТЕРВЈУ ГЛИГОР БИШЕВ, ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР НА СТОПАНСКА БАНКА СКОПЈЕ

Без рокови за „Купи куќа купи стан“

Владата треба неограничено да го прошири рокот за финансирање станови или куќи на население со низок доход, согласно со критериумите што се објавени и, се разбира, истите да се користат во согласност со предвидениот износ на средства во Буџетот

Мирче ЈОВАНОВСКИ

Прераснувањето на банките во модерни електронски супермаркети со персонален личен контакт и лична грижа за клиентот, е визијата што ја има за развојот на банките кај нас првиот човек на Стопанска банка Скопје, Глигор Бишев. „Времето сè повеќе станува драгоцен ресурс“, вели тој и додава дека за секојдневните обични трансакции услугите ќе мора да се преселат во домовите на граѓаните и канцелариите на претпријатијата. Сепак, додава, не смее да се изгуби личниот контакт меѓу клиентот и банката, бидејќи банката мора да го познава клиентот, да го советува и да се грижи за него.

● **Господине Бишев, како ја оценувате минатата година на економски план и какви резултати постигна Стопанска банка?**

- Периодот 2009 – 2011 година во светот беше период на воведување нови модели на работење како одговор на глобалната економска криза. Кризата кај нас беше многу послаба, па и интензитетот на реструктурирањето не беше како на глобално ниво. Стопанска банка во овој период акцентот го стави на зголемување на ефикасноста, за реорганизација и за квалитативни промени во работењето. Профитабилноста на банката беше ставена во втор ред. Во прв план беше капиталната сила на банката, управувањето со ризиците, контролата со трошоците и воведување поефикасни услуги и нови производи, па минатата година беше заокружување на тој процес. Стопанска банка ја заврши 2011 година во просек со многу поквалитетни биланси во однос на просекот на банкарскиот сектор во Македонија. Лошите пласмани во Стопанска банка беа пониски за околу два процентни поена од лошите пласмани на ниво на банкарски сектор, адекватноста на капиталот изнесуваше 18 отсто, имавме највисок капитал и најголемо

портфолио на кредити и на депозити, бевме втора банка по големина на вкупната актива и обезбедивме задоволително ниво на профитабилност. Во 2012 година влегуваме на извонредно нови квалитативни основи, кои ќе овозможат, доколку рецесијата во Европа не е од позначителен обем, да се отпочне нов циклус на експанзија и профитабилноста на банката да го земе своето место во работењето.

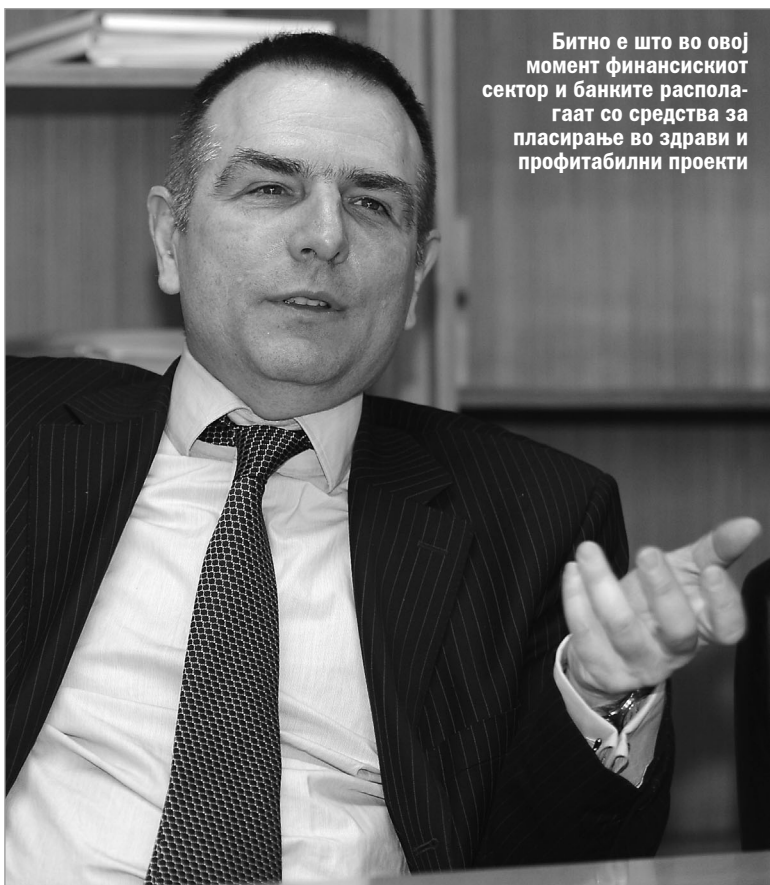
● **Колкав профит оствари лани Стопанска банка?**

- Традиција на банката е финансискиот резултат да го објавува на денот на одржувањето на акционерското собрание. Само ќе кажам дека профитабилноста на Стопанска банка во 2011 година беше за 30 отсто пониска во однос на 2010 година, слично како и кај банките што ги објавија финансиските резултати. Профитабилноста остана на задоволително ниво и обезбеди поврат на вложените средства од околу 9 отсто, што е добра бројка ако се имаат предвид годините во кои се реализира, меѓутоа е значително под профитабилноста пред кризата во 2008 година кога повратот на средства беше 24-25 отсто.

Да не го забораваме регионот

● **Податоците за индустриското производство од почетокот на годината не влеваат оптимизам. Некои големи компании, како „Манстил“, најавија загуба. Како тоа ќе се одрази врз работењето на банките?**

- Во нашите проекти за 2012 година предвидовме одредено упорување на економската активност, но ја прифативме проекцијата на НБМ дека македонската економија ќе расте и дека нејзината флексибилност ќе обезбеди компаниите побрзо да се реструктурираат и да ја одржат својата конкурентност спрема странство. Кај некои извозни компании, особено кај металната индустрија, последните денови се чувствува намалената побарувачка од странство. Прашањето е дали намалувањето на по-

Битно е што во овој момент финансискиот сектор и банките располагаат со средства за пласирање во здрави и профитабилни проекти

њето на компаниите да биде полесно и на тој план банките својот придонес го даваат преку намалување на трошоците на работење и преку намалените каматни маргини. Меѓутоа, најголемиот дел од каматата е детерминиран од пасивните каматни стапки, значи каматите за депозитите на штедачите кои што сè уште се на високо ниво. Треба да работиме во две насоки, едната е да го зголемиме домашното штедење и каматите на депозитите постепено да се сведат како во високоразвиените земји, што ќе доведе и до намалување на активните камати, како и да имаме профитабилни проекти кои ќе генерираат доход, работни места, кои пак ќе генерираат плати, штедење. Се наоѓаме во маѓепсан круг од кој можеме да излеземе доколку сите го дадеме својот придонес.

● **Зошто има релативно мал број апликации за проектот „Купи куќа купи стан“, дали се должи на сложената процедура или на економската сила на граѓаните?**

- Проектот „Купи куќа купи стан“ мора да биде долгорочен. Обично, населението не купува куќа или стан затоа што каматната стапка е ниска или висока, туку затоа што има потреба од тоа. По правило, стан во животот се купува еднаш, два пати или три пати. Од тој аспект, одлуките ги носите долгорочно, зависно од своите потреби. Многу е тешко да кажете: во ред, мојата одлука да купам стан, што ја планирав во 2013 година или во декември 2012, ќе ја донесам во јануари 2011. Мислам дека Владата треба неограничено да го прошири рокот за финансирање станови или куќи на население со низок доход согласно со критериумите што се објавени и се разбира, истите да се користат во согласност со предвидениот износ на средства во Буџетот. Доколку се случи во одредена година износот на средства да се потроши, тоа најверојатно би се случило на крајот од годината, па лицата што ги исполниле критериумите би се префрлиле во наредната година. На тој начин, тоа би станало една трајна мерка на економската политика. Голем број земји го прават тоа и мислам дека во таа насока може да очекуваме дека ќе се движат и овој проект на Владата. За да донесете одлука да купите стан, вам ви требаат неколку месеци, избирате еден, друг стан, ја споредувате локацијата, дизајнот, квалитетот на станот... Значи, одлуката не е лесна. Од она што се случува во овој период можам да кажам дека побарувачката за овој вид кредити е нормална. Ние како Стопанска банка ја знаеме побарувачката за нормални кредити и таа на годишно ниво во Република Македонија изнесува од 50 до 60 милиони евра, од аспект на кредитирање. При таков обем на вкупна побарувачка за кредити за станови, побарувачката за нискодоходовни најверојатно би била најмногу околу десет до 11 милиони евра. Од тоа, бидејќи државата ја субвенционира каматата, мислам дека со износ од два до три милиони евра годишно, оваа активност би можела да трае перманентно. Се надевам дека оваа мерка долгорочно ќе ги даде резултатите. На краток рок е тешко да се оцени.

барувачката е од привремен карактер или ќе продолжи во текот на целата година. Охрабрува што ЕУ донесе одлука за Стабилизациониот фонд за реструктурирање на банкарскиот сектор во еврозоната, кој ќе се основа многу побрзо отколку што беше предвидено. Тоа ќе овозможи финансискиот сектор во еврозоната да се докапитализира, а исто така Европската централна банка почна да обезбедува неограничена ликвидност за банките од еврозоната, па очекуваме дека кризата во еврозоната нема да биде длабока и долгорочна.

● **Очекувате ли зголемување на лошите кредити во 2012 година и како тоа ќе се одрази врз определбата банките да одобруваат кредити?**

- Вашето прашање би го преформулирал дали годинава банките ќе одобруваат кредити за експанзија на компаниите или кре-

дети за реструктурирање. Се надеваме дека ќе одобруваме кредити за раст на македонските компании бидејќи според сите прогнози кризата во еврозоната ќе биде од краткорочен карактер и нема да биде сеопфатна. Тоа не значи дека треба да бидеме опуштени и дека македонската економија не треба да биде уште поефикасна и поконкурентна. За мала и отворена економија тоа е еден перманентен процес. Најверојатно, 2012 ќе биде комбинација на година на реструктурирање и година на експанзија на македонските компании. Што побрзо тоа се направи, толку побргу ќе растеме. Да не забораваме на потребата од зголемување на продажбата во регионот, во Косово, Албанија, Бугарија, Србија, кои се исто така значајни за Македонија. Ќе мора да сметаме дека на подолг рок пазарот и извозот во Грција ќе биде тежок, затоа што таму домашната побарувачка е значително намалена, а Грција е наш втор или трет трговски партнер.

Има пари за профитабилни проекти

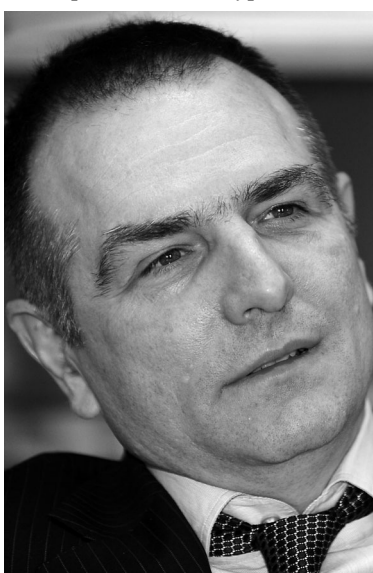
● **Ќе имаат ли потенцијал нашите фирми да ги направат реструктурирањата и колку банките ќе може да ја одиграат својата улога или каматите ќе се зголемат поради зголемиот ризик?**

- Мислам дека прашањето за каматните стапки е вештачко прашање, затоа што компанија која не може да обезбеди профитабилност од 10 до 15 отсто, де факто не треба во неа и да се инвестира. Тоа значи загубени инвестиции за националната економија во целина, затоа што таква компанија во принцип е неодржлива компанија. Битно е што во овој момент финансискиот сектор и банките располагаат со средства за пласирање во здрави и профитабилни проекти. Доколку проектот е непрофитабилен, не постојат толку ниски камати кои ќе претставуваат компензација за промашен инвестиционен проект. Се разбира, ниските камати овозможуваат реструктурира-

Во Македонија нема банкарски меур

● **Хрватските и српските медиуми јавуваа за опасноста од одлив на капиталот од банките во странска сопственост. Дали во Македонија има такви тенденции, со оглед што повеќето банки кај нас се во странска сопственост, меѓу нив и Стопанска банка?**

- Во Република Македонија пласманите на банките учествуваат со 80 отсто во однос на домашните извори на средства, значи такво нешто кај нас не е можно дури ни теориски. Затоа што средствата што банките ги користат за пласирање претежно се од домашен карактер. Меѓутоа, во голем број земји, особено пред избувнувањето на кризите, поради тоа што домашното штедење беше недоволно, банките служеа како канал за увезување странско штедење. Сега, во променети услови банките не можат овие средства да ги репрограмираат во странство и мора да ги враќаат. Поради тоа се намалува кредитната активност во банкарските системи во Хр-

ватска, во Србија, во Бугарија, Унгарија, во Чешка... Тоа значи дека во периодот кога имало вишок средства на светско ниво тие банки не направиле најдобар избор на проекти што ги финансирале. Таков меур во Маке-

донија не се создаде, економскиот раст и финансирањето претежно се базирале на домашните извори на средства, од штедењето и капиталот на банките. На тој план сакам да нагласам еден голем придонес на акционерите на Стопанска банка, значи на Националната банка на Грција. Од влегувањето на НБГ во 2000 година до денеска, целокупната добивка на Стопанска банка ја реинвестираше во капиталот на банката, значи не повлече ниту еден денар дивиденда и истиот капитал е зголемен на трајна основа. Значи денеска, Националната банка на Грција не може да каже овој капитал сакам да го користам за делење дивиденда. Од тој аспект, одлуките се на трајна основа и тоа е големата предност на Стопанска банка и на главниот акционер на банката, што на тој начин обезбеди трајни извори на средства за финансирање на кредитната активност на Стопанска банка.